

de omliggende Landkommuner og toge Bopæl der. Saa til sidst ere overalt Jærnbannerne komne; de have draget en Del af den Befolkning, jeg her nylig talte om, langt bort fra Købstæderne, og de have hele Landet over ved de mange Jærnbanestationer skabt Bygningscentre, som omkring sig have samlet en efter vedkommende Kommuner's Folketal forholdsvis talrig næringsdrevende Befolkning. Følgen af alt dette har været, at der i mange Landkommuner — ikke i alle — er opstaaet en Befolkning, der i Virkeligheden er en Bybefolkning, og dette har ført til en Bebyggelse, som i Virkeligheden er en Bybebyggelse. Nu kan man spørge, om Landkommunerne vare rede til med Hensyn til deres Skattevæsen at modtage denne Befolkning? Det vare de ganske sikkert ikke. Det er en given Ting, at Hartkornskatten har været Hovedskatten i lange Tider; Formue- og Lejligheds-skatten kun Hjælpestat; saaledes har det været og saaledes er det gennemgaaende endnu. Men Hartkornskatten kunde ifølge sin Natur kun være appasset efter de Udgifter, der svarede til Jordbruget. Naar der altsaa i saadanne Landkommuner opstaa en Bybefolkning og en Bebyggelse, slaar Hartkornskatten ikke længere til, saa er der i disse Kommuner opstaaet et Misforhold mellem Hartkornskatten og Jordbrugets Evne til at bære Hartkornshyrden. Det er særlig disse Kommuner, som jeg her har fremhævet, dette Lovforslag tager Sigte paa. Det gælder for disse Kommuner's Vedkommende om at udvide Hartkornskatten saaledes, at den kan komme til at omfatte den købstadlignende Bebyggelse, som har fundet Sted i Kommunerne, denne købstadlignende Bebyggelse der netop er den væsentligste Aarsag til det Misforhold, der er mellem Hartkornskatten og Jordbrugets Evne til at bære Hartkornshyrden i disse Kommuner. Hvor stor Forstellen er mellem Hartkornsbeløbet pr. Tønde i de forskellige Kommuner, er Dem jo alle sammen bekendt, men jeg skal dog anføre som Eksempel derpaa fra 1889, at Hartkornsbeløbet har svunget mellem 2,24 Kr. og 41,52 Kr. pr. Td., altsaa fra et meget moderat Beløb op til et saa stort Beløb, at vi alle kunne være enige om, at det gaar langt ud over Hartkornets Evne at bære denne Stat.

Jeg tror altsaa, at særlig for de Kommuner's Vedkommende, jeg her har fremhævet, er der et Nætfærdighedskrav paa at saa rettet dette Misforhold, som er til Stede. Lovforslaget, saaledes som det er forelagt, vil komme til at virke paa alle Kommuner, men det vil komme til at virke paa høist forskellig Maaade. Der en Mængde

Landkommuner, som endnu have bevaret deres Karakter fra gamle Dage — dem vil Lovforslaget gaa temmelig sporløst forbi. Der er andre, hvor der er oprettet enkelte Fabrikker — de ville straks kunne føle nogen Virkning af Lovforslaget, idet disse Fabrikker ville komme til at bære en Hartkornshyrde, som er noget lavere, men dog nogenlunde lig med den Hyrde, som Hartkornet bærer. Men jeg tror ogsaa, det maa siges, at i saadanne i øvrigt rene Landkommuner, hvor der ligger et Par enkelte Fabrikker, der ville disse Fabrikker have bidraget saa væsentligt til at forøge Landkommuner's Udgifter, at de vel kunne taale at saa et Hartkornspaalæg i Lighed med det øvrige Hartkorn. Der er saa endelig de Kommuner, hvor der er opstaaet en flækkeagtig Bebyggelse i større Maalestof, eller, som jeg talte om før, Jærnbanestationer med store Næringscentre. Her vil Loven ganske vist kunne føre til en Omdannelse af Bestatningen af de faste Ejendomme i Kommunerne. Men det maa ogsaa her vel erindres, at jo større Bygningsstyklbden bliver i Forhold til Hartkornet, desto mindre bliver Skatten paa den enkelte Tønde af det samlede Hartkorn, af Hartkornet og Bygningsstyklbden, saaledes at denne Hyrde, der lægges paa den enkelte Ejendom, bliver forholdsvis betydelig mindre end den, der har været paa Hartkornet hidtil.

Det Spor, det foreliggende Lovforslag er flaaet ind paa, er i øvrigt ikke noget nyt. For os, der ere fødte her i Kjøbenhavn, staar det vist endnu klart i Erindringen, hvorledes Frederiksberg Sogn i sin Tid var et fuldstændigt Landsogn. Saa kom Indvandringen af Bebyggelse fra Kjøbenhavn, Villærne rejste sig derude, og Trangen voksede til en Forandring i Bestatningen. Ved Loven af 29de December 1857 om den økonomiske Bestyrelse af Frederiksberg Sogn indførte man Bestatning efter Grundtakst — altsaa det samme, som vi ville gøre her. Man lagde Stat paa Bygninger efter deres Assuranceværdi. Og det er ikke mere end et Aars Tid siden, at Rigsdagen var med til at gøre altsaa det samme over for Sundbyerne paa Amager. De have haft samme Skæbne som Frederiksberg, og Loven af 14de April 1893 gav Tilladelse til, at Sundbyerne maatte omdanne deres Skattevæsen saaledes, at de lagde Stat paa Bygningen efter Assuranceværdien. Det er altsaa ikke noget helt nyt, vi komme med nu. Det er det samme Spor, som Lovgivningen tidligere har fulgt; men det skal erkendes, at det rækker langt videre, end man tidligere har været inde paa.

Nu har man indvendt mod Lovforslaget, at det var uretfærdigt mod de nuværende